

כה א מיי פ"ו מהל' תמות עדים ה"ה סמג פסוק קטב ושיע' יו"ד סי' נמה ע"י ז' ב מיי שם פ"י ה"יז טו"ע שם סי' רמז ט"ז:

במ ג מיי פ"ח מהל' תמות ה"ה ז' ז' והל"ט ט':

ל ד מיי שם ה"ל"ז:

לא ה ד מיי שם הל"ב:

פסקי רי"ד

נאסרו הכל: ר' יהודה אומר מרקם למורה. פ"י שני בלסן גבול איי שינו צ"ל [בפני נכתב ובפני נחתם] ומשם ולחין היא ח"ל וצ"ל [בפני נכתב ובפני נחתם] רקם עומדת במוה איי והיא ח"ל ואשקלון בדרומה של איי היא ח"ל ועכו בצפונה של איי והיא ח"ל ולמערב גבול הוא הוצרכו ליתן גבול להם מגבול מערבה כרכובים (מפברד לר) וגבול סי' ודה לכה וים [הגדול] וגבול וכו' כדפי' המורה ואי קשיא היכי אמרי' דאשקלון היא ח"ל לבי' ועכו היא ח"ל היי' יהודה והבית בתחלה ספר שפטיים וליכי' יהודה את עוה ואת גבולה ואת אשקלון ואת גבולה וכתיב אשר לא הוריש את יושבי עכו וי"ל הריב כרכובים ככשום עולי מצרים ולא ככשום עולי בבל כדאמרי' בפ"ק דחולין (ו) ומנתי' בבית שני מירי:

ה) מתוספתא דלהלן פ"ח ה"ה ט' [קדושין ע"ב].

א) [לפי המוס' ד"ה אמר ר' יהודה צ"ל דתניא].

ד) תלה פ"ב מ"ב, ט' [שם] לא תמלי' ולאזרה כוונתם על דף ע"ג. ט' ו צ"ל מ"ב, ט' [רפ"ד פ"ט, ט' ו] 'וע' תוס' ממות פד: ד"ה כאן וכו' הל"ט ט"א. ט' ו] מוס' פ"ח ספ"א ד"ה והג"ה.

תורה אור השלם

1. בה אמר יי אם שלמים וכו' רבין וכו' ג'לו ועבר וענתך לא אעבר נהום א בי עור:

2. ויאמרו תהו חג יי בשלו מיקמים ימיהה אשר מצפונה לבית אל מורה השמש למסקלה העלה מבית אל שכמה ומגב ללבוש:

שפטיים ט"א י"ט

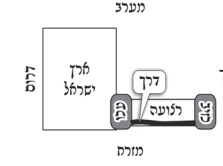
הנהגות הגר"א

[א] גמי מיינו למורה הדין טעור ס"י למעריב הדין עמלה ס"י ל"ל וי"ץ ק"ח ה"ה גי' מתוספתא ופירושאמי וע"כ ט"ס גמי" ס' עכו וכיז במעריב קו:

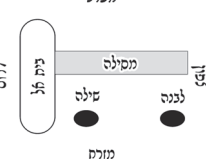
מוסף תוספות

א. אפי' לצריתה קטנה. מוס' ה"ה ט"א. ב. לא יידיב קרא סימנא למורה של מסילה אלא. מוס' ה"ה ט"א. ג. דהא דפריך יידיב תנא סימנא ה"ה. מוס' ה"ה ט"א. ד. כלומר למורהו של עולם של המסילה דעל דבר מוטע לא שייך להוכיח ולומר מורה ומערב של אותו דבר. מוס' ה"ה ט"א. ה. דהיינו למורה וגולה. מוס' ה"ה ט"א. ו. של עולם. מוס' ה"ה ט"א. ז. תנא. ריש"א. ח. תנא. ריש"א. ט. סובר. ריש"א. י. דהא דבעינן עציץ נקוב ולגבי ספינה משמע אפי' שאינה נקובה, היינו טעמא. ריש"א. י"ב. של עץ. מוס' ה"ה ט"א. י"ג. דהיינו רבוחא לומר דאפי' דהו קבוב לאו כמחברו דמי לגבי גיטין. ריש"א. י"ד. יידימה ל"ב. י"ו. וי"בלי חרס מעמיד שלא יתפח ושלם יציעו. מוס' ה"ה ט"א. י"ז. וכל שאינו נקוב אינו כמחברו. ריש"א. ועי' מהר"ם ש"ך שאומר שמוס' דוקא לא אמר ק"ו. שהוה קשה. ריש"א. י"ז. מן הקרקע. מוס' תמות פד: ד"ה כאן. י"ח. ואינו מפקינן יניקת הקרקע. מנ"י. י"ט. דקא דהו, דמספיקה ליכא למשמע מירי. מוס' ה"ה ט"א.

ועניסיד לא אענך עור. סיפיה דההוא קרא הוה: **למירא דעכו** לנפונה דאין ישראל קיימא. בסוף הפסוק: **מימינו למורה הדין.** השתא משמע לן דעכו קיימא בגבול מורחה של ארץ ישראל משוך ממקצוע פסוקים יום או יומים ללד הדרום וכיז במקצוע מורחית פסוקים ודרך המהלכת מעכו לכיז היה גבול מורה לא"י הילכך כשמהלך מעכו לכיז דהיינו מדרום לפסוק הדין מימינו למורחית הדין: **טמאה** הארץ שהיא לימין המסילה: **משום ארץ העמים.** וגזרו טומאה על ארץ העמים: **ופטורה כו'.** כדן חוזה לארץ: **עד שיעוד לך כו'.** כלומר לעולם חוקת מיין הדין מעכו ועד כיז ארץ העמים אלף אי"כ תבא למקום שיאמר לך זקי כאן הדין מתעקס ונכנס לתוך א"י קלת וימין הדין הוא ארץ ישראל: **למעריב** הדין: **לצנו.** שם מקום. אלמלא עכו משוכה ללד דרום וכיז במקצוע: **לזועה נפקא.** לעולם עכו צלפון ריצועה דא"י היא אלף שרועה קצרה ויאלת עוד מעכו ללד צפון והיא מא"י:

והיז ספא סימנא. אמתיה ממתה מי חשיבא חדא רצועה לתעמי סימנא. **קרא נמי ייזיז סימנא.** רצועה כגון מסילה: **ואמר רב פפא למורה של מסילה.** קאמר קרא דקיימא שילה דהא מנפונה לבית אל כתיב ועל כרחך מורחה השמש אמסילה קאי. שילה מנפון לבית אל ובמורה של מסילה וצדומה של לבונה:

הצא בספינה לארץ. וחרעו בספינה וזמנא. והספינה של חרס היא ואינה כריכה לניקב חס הימה מונחת בקרקע כדאמר במנחות (דף ע"ג): **חייסו במעשר ובשביעית.** שהנהרות שבארץ ישראל הרי הם כדרך ישראל: **גושש.** מגששת בקרקע שאין המים עמוקים ע"י. על עץ נקוב המונח על גבי יתדות: **יחודים.** יחודים ורבען אירא כמאן דמנחא דמי ולרבי יהודה לא מייחייב במעשר מדאורייתא עד דמנחא אארעא:

העשויה עיקר ר"ת כר' יהודה דמנתינן יחיד במקום רבים דבריהם ובהאי גוונא איכא צפרק קמא דסוכה (דף י"ט): **עצ"יין נקבו.** פירש בקונטרס א' דספינה דלעיל של חרס ואינה כריכה לניקב חס הימה מונחת בקרקע כדאמר במנחות א' דלעיל של עץ צעי נקיבה ונראה דראימו א' מסוף פרק כל הקרבנות (מנחות דף ע"ג): **לדאמר תנא חרס שגג ושכחורבה שבספינה ושבעיץ מניא וקורא ותניא ארץ מניא ואינו קורא ושמי עיץ אע"פ לא קשיא כאן בנקוב כאן בשל עץ וכאן בשל חרס ומדלא משני בספינה כאן בנקובה כו' מכלל דשל חרס אפי' אינה נקובה היא נקובה ואחא לאשמעינן חדוש חרס דאי לאו הכי מאי רבותא הוא בנקוב טפי מבשאינו נקוב ומשמע נמי דע"פ של חרס הוא רבינו שמואל ז"מ הביא מתוספתא דשביעית א' דמניא הוטמן את הלוף בשביעית ר"מ אומר דרך ארץ טומונו בעיץ שלא ימח וטע"פ שאין ראה לדבר וכו' ונתתם בכלי חרס וגו' אלמלא סתם עיץ של חרס הוא א' ונראה לר"ת להפך דשל חרס א' ונראה לר"ת להפך דשל חרס הוא א' והוא שפיר דסתם ספינה היא של עץ ובמנחות (דף ע"ג): **נמי מוכח דקאמר כאן בשל עץ כאן בשל חרס שמוכר חתילה אותו שמניא וקורא כמו שמוכר כי משני חרס אג ומוכרה ועיץ והכא לא מני לשנויי כאן בשל חרס כאן בשל עץ א"י כאן בנקובה כאן בשאינה נקובה כדמשני חרס דנהי דהיכא דאינה גוששת לר' יהודה מדהויא חו"ל לעינן מעשר חשיבא נמי חו"ל לעינן גט היינו משום כיון דשם חו"ל על המקום צ"ל בפני נכתב ואע"ג דשכיחי וגמיירי כדי שלא תחלוץ במדינת הים אכל בגוששת לר' יהודה ולרבען אפי' בשאינה גוששת כיון דשם א"ע על המקום אע"פ שמממת הכלי אינו חייב במעשר בשביל כך לא יחשב כחולה לארץ לעינן גמי: **ד"ר מאן א"א היא עדי כאן א"א קאמר ר"י יהודה.** כן הוא האמת דע"פ כמחבר דפ' א"א (לקמן דף ג' א) אמרי' אין כותבין פרוצול אלף על עיץ נקוב ומיקוי לה דמנחא אפי' היא דקאמר כהא עד כאן לא קאמר רבען אלף בספינה משמע דבעיץ ל"כע לא הו כמחבר דיחויא בעלמא הוא א' והא דלאר צבת צפרק המוניא יין (דף ע"ג): האי פרפיסא דמנחא אארעא ואנחה אפי' חייב משום חולש היינו מדרבנן כדפי' חרס בקונטרס א':****

הבי גרסי' בתוספתא מימינו למורה הדרך. ולא גרסי' ויימינו כיון שהולך מעכו לכיז לעולם ימינו הוא למורה הדרך ומיהו י"ל דשפתיים הדין מתעקס ואין ימינו למורה: **וידיב תנא סימנא הבי.** פ"י בקונטרס ומי חשיבא חדא רצועה לתעמי סימנא וקשה וכי אין לתנא לניין גבולי ארץ ישראל א' ועוד מאי ראה מיימי מרב פפא דאמר למורה של מסילה התס' ייזיז קרא סימנא לשילה אנה היא על ידי מסילה ומפרש רבינו שמואל א' דלאו אשינא פריך אלף צבריתא דקמיני למורה הדין ולמעריב הדין וכי דבר מועט כמו דרך שייך למימר כו מורחו או מעריבו דהוה ליה למימר מימינו למורה סתם א' ומיימי מרב פפא דאמר למורה של מסילה דמוכר מורח א' אמסילה: **הא רבי יהודה הא רבנן.** אפי' קרקעית המים היא כדרך ישראל גרע הכא ממוצלת ללעיל ואם תאמר ומה ענין גט אלף מעשר אטו המניח גט בעליה בארץ ישראל יחשב כמניח בחוזה לארץ ישראל דשפר הנח שם מחוזה לארץ פטור ממעשר ואומר ר"י דלא דמי דעלייה קרקע שתחיה כר ושביעית מה שאין ק"ו בספינה: **אמר ר' יהודה איבתי.** משמע דאימתי דר' יהודה צל לחלוק ואם תאמר צפרק חלון (ש"יבין דף פ"א): **וצוה צורר** (סנהדרין דף ע"ג): אמר ר' יהושע בן לוי כל מקום שאמר ר' יהודה אימתי וזמנה אינו אלף לפרש ור' יוחנן אמר אימתי לפרש וזמנה לחלוק אלמלא לכ"ע אימתי לפרש וי"ל דר' יימיה דהכא סבר כרמי כר חמא דלית ליה צפרק זה צורר (שם דף ע"ג): **דלפי' אימתי לחלוק ולפי זה לא גרסי' בשמעתין אמר ר'**

יוחנן עיזין נקוב המונח על גבי יתדות באנו למחלוקת רבי ורבען כמו שכתוב במקצת ספרים דר' יוחנן אית ליה אימתי לפרש אלף אמר רב הונא ואית דגרסי ר' זירא כדאיתא כרוב ספרים ועוד י"ל דנראה כספרים דגרסי בס' חלון (ש"יבין דף פ"א): כל מקום שאמר רבי יהודה במנחתו אימתי וזמנה כו' דדוקא במנחה אימתי לפרש אבל צבריתא לא ומתי מאי ארבעה דר' יהודה והכא צבריתא היא דהא צבריתא במסכת חלה (פ"ב מ"ב) לא מסיים בה אכל אין הספינה גוששת במורה דרמשייס הכא ונה' דצמתי' דחלה א' בה לפרש א' צבריתא א' בה לחלוק אכל קשיא חלון וצפרק זה צורר פריך ומה צבריתא קדתי וחק"א ומוכח מצבריתא דצמתי' נמי אחא לחלוק וי"ל דהוה מני' לשנויי ההוא תנא אחרניא הוה צמתי' לעולם בה לפרש אלף משום דמשכת תנא דהדיא קא משני היא ר' יהודה משום ר' טרפון היא דמניא כו' וכן צ"ל דדוקא במנחה אימתי לפרש דפ' כסוי הסם (חולין דף ע"ג): **ויא וקסוה מלמד שכל דמו חייב לכסות מכאן אמרו דם הניחו כו' אמר ר' יהודה אימתי בזמן שאין שם דם אלף הוא וטעמא דר' יהודה מפרש חרס דקסבר דמו מקצת דמו וע"כ**

פליגי אח"כ דהדיא קמי תנא קמא כל דמו ופוסק חרס ר"ת כר' יהודה דמנתינן יחיד במקום רבים דבריהם ובהאי גוונא איכא צפרק קמא דסוכה (דף י"ט): **עצ"יין נקבו.** פירש בקונטרס א' דספינה דלעיל של חרס ואינה כריכה לניקב חס הימה מונחת בקרקע כדאמר במנחות א' דלעיל של עץ צעי נקיבה ונראה דראימו א' מסוף פרק כל הקרבנות (מנחות דף ע"ג): **לדאמר תנא חרס שגג ושכחורבה שבספינה ושבעיץ מניא וקורא ותניא ארץ מניא ואינו קורא ושמי עיץ אע"פ לא קשיא כאן בנקוב כאן בשל עץ וכאן בשל חרס ומדלא משני בספינה כאן בנקובה כו' מכלל דשל חרס אפי' אינה נקובה היא נקובה ואחא לאשמעינן חדוש חרס דאי לאו הכי מאי רבותא הוא בנקוב טפי מבשאינו נקוב ומשמע נמי דע"פ של חרס הוא רבינו שמואל ז"מ הביא מתוספתא דשביעית א' דמניא הוטמן את הלוף בשביעית ר"מ אומר דרך ארץ טומונו בעיץ שלא ימח וטע"פ שאין ראה לדבר וכו' ונתתם בכלי חרס וגו' אלמלא סתם עיץ של חרס הוא א' ונראה לר"ת להפך דשל חרס א' ונראה לר"ת להפך דשל חרס הוא א' והוא שפיר דסתם ספינה היא של עץ ובמנחות (דף ע"ג): **נמי מוכח דקאמר כאן בשל עץ כאן בשל חרס שמוכר חתילה אותו שמניא וקורא כמו שמוכר כי משני חרס אג ומוכרה ועיץ והכא לא מני לשנויי כאן בשל חרס כאן בשל עץ א"י כאן בנקובה כאן בשאינה נקובה כדמשני חרס דנהי דהיכא דאינה גוששת לר' יהודה מדהויא חו"ל לעינן מעשר חשיבא נמי חו"ל לעינן גט היינו משום כיון דשם חו"ל על המקום צ"ל בפני נכתב ואע"ג דשכיחי וגמיירי כדי שלא תחלוץ במדינת הים אכל בגוששת לר' יהודה ולרבען אפי' בשאינה גוששת כיון דשם א"ע על המקום אע"פ שמממת הכלי אינו חייב במעשר בשביל כך לא יחשב כחולה לארץ לעינן גמי: **ד"ר מאן א"א היא עדי כאן א"א קאמר ר"י יהודה.** כן הוא האמת דע"פ כמחבר דפ' א"א (לקמן דף ג' א) אמרי' אין כותבין פרוצול אלף על עיץ נקוב ומיקוי לה דמנחא אפי' היא דקאמר כהא עד כאן לא קאמר רבען אלף בספינה משמע דבעיץ ל"כע לא הו כמחבר דיחויא בעלמא הוא א' והא דלאר צבת צפרק המוניא יין (דף ע"ג): האי פרפיסא דמנחא אארעא ואנחה אפי' חייב משום חולש היינו מדרבנן כדפי' חרס בקונטרס א':****

כל

המביא גט פרק ראשון גיטין

ח.

עין משפט
גר מצוה

לב א מ"י פ"ז מהל' גירושין הלכה י'
 לג ב מ"י פ"ח מהל' תרומות הלכה ז'
 ג (מ"י שם פ"ז מהל' גירושין הלכה י')
 לד ד מ"י פ"ח מהל' עבדים הל' ו' סגן עשין פו טו"ע י"ד סי' רסו טע"ף פב'
 לה ה מ"י פ"ח מהל' טומאת מת הל' ו'
 לו ו מ"י פ"ז מהל' גירושין הלכה י' ופ"א קהלות תרומות הל' ז'
 לז ז מ"י פ"ח מהל' תרומות הל' ד והל' טו'
 לח ח מ"י פ"ח מהל' טומאת מת הל' ו'

תורה אור השלם
 1. וגבול ים ויהיה לכם
 הים הגדול וגבול ים
 יהיה לכם גבול ים:
 במדבר ל ו

העושה לזרות. כלומר מפני שהיא מהלכת כל שעה: **דלא מפסיק אוירא.** בין ספינה לארץ אין שום אויר ומיאל כאלעא סמיכתא דמו: **רז נחמן בר יצחק אמר.** הך ממנייתא דהמניא גט אי בנהרות דא"י: **כוזי עמלמא לא פליגי.** דכארכך ישראל מינה ואע"ג דאין

העשויה לברוח אבל עציץ שאינו עשוי לברוח לא אי נמו עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא כספינה דלא מפסיק אוירא דמיא כי ארעא סמיכתא דמיא אבל עציץ דמפסיק אוירא לא רב נחמן בר יצחק אמר "בנהרות דארץ ישראל דכולי עלמא לא פליגי אלא כי פליגי ביים הגדול דתניא (ב) ואיהו ארץ ישראל ויהוה כל ששופע ויורד ממזרחי אמנון ולפנים ארץ ישראל מטורי אמנון ולחוץ חוצה לארץ הנסין ישיבים רואין אותן כאילו חוט מתוח עליהם מטורי אמנון עד נחל מצרים מן החוט ולפנים א"י מן החוט ולחוץ חו"ל רבי יהודה אומר כל שכנגד ארץ ישראל הרי הוא כא"י שנאמר ויגבול ים והיה לכם הים הגדול וגבול זה יהיה לכם גבול ים והנסין שבצדדין רואין אותן כאילו חוט מתוח עליהן וקפלו ועתה ים אוקיינוס ומנהל מצרים ועד ים אוקיינוס מן החוט ולפנים א"י מן החוט ולחוץ חו"ל ורבנן האי וגבול מאי עבדי ליה מיבעי ליה לנסין ורבי יהודה נסין לא צריכי קרא: ר"מ אומר עכו כא"י וכו': בעו מיניה מרבי חייה בר אבא המוכר עבדו לסוריא כמוכר בחו"ל דמי או לא אמר להו' תניתוהו ר"מ אומר עכו בארץ ישראל לגיטין לגיטין אין לעבדים לא וב"ש סוריא דמרחקא טובא: ת"ר * * * בשלשה דרכים שוותה סוריא לארץ ישראל ובשלשה לחו"ל: סוין ע"ב ב"ר ר"ק: העפרה טמא בחו"ל והמוכר עבדו לסוריא כמוכר בחו"ל והמביא גט מסוריא כמביא מחו"ל ובשלשה לא"י: חייבת במעשר ובשביעי' כא"י וההרועה ליכנס לה בטוהרה נכנס והקונה שרה בסוריא רואין כאילו חוט מתוח מסוף הים

ההר במערבו עד נחל מצרים שהרי כל מה שבין מקצועות הללו ארץ ישראל היא ומן החוט ולפנים כו': ר' יהודה אומר. כל הים שכנגד אויר של ארץ ישראל ואפי' עד אוקיינוס למערב שהוא בסוף העולם הרי הוא כא"י שנאמר (שם) ים הגדול וגבול האי וגבול קרא יתירא הוא למימר דאך רוחב הים בכלל המוחס: והנסין שבצדדין כו'. כלומר ואם יש לנו לחלק בנסין לא לגד מערב יש חלוק אלא לגד כפון ולגד דרום שיש נסין בים מתפשטין לאורך הים לנפון ולדרום עד שמגיעין ומושיפין חוץ ממנגד א"י ושם ראוי למתוח החוט ממזרח למערב ולהבדיל מה שכנגד אויר א"י ומה שכנגד אויר חוזה לארץ: ורואין כאילו חוט מתוח מקפלוירא. עיר היושבת בחודו של הר ההר צראש גבהו שהוא תחום לפוני: ועד ים אוקיינוס. שהוא בסוף העולם למערב ומנהל מצרים עד ים אוקיינוס: מן החוט ולפנים. לגד חצירו דהיינו לפנים כלומר בין שני החוטין הוה הנסין ארץ ישראל. והוא הדין למים ונסין דנקט משום דחורשין וזרעין בהם וחייבין במעשר ובשביעיית. והך תרתי ממנייתא דלעיל פליגי שכנגד הגט בים הגדול להלן מתוח המתוח מטורי אמנון עד נחל מצרים מאן דאמר כמביא בארץ ישראל רבי יהודה היא דאמר כל שכנגד ארץ ישראל הרי הוא כארץ ישראל ואידך כרבנן: מיבעי ליה לנסין. דמן החוט ולפנים לגד מזרחי (ב) דלא תימא שפת הים הוא הגבול ואפי' במקום שהוא מתפשט ונכנס לתוך בין שני מקצועות התחומין: לא צריכי קרא. כיון שבין התחומין הם: סוריא. היא ארס כוזה וכבשה דוד והוספייה על ארץ ישראל: כמוכר בחוזה לארץ. ותנן לקמן (דף מג:) המוכר עבדו לחוזה לארץ יאל לחירות דקנסין ללוקח משום דעבד שייך במצותה ואסור לזאת מארץ לחוזה לארץ. סוריא לפניה של ארץ ישראל להלן מעכו: לגיעין א"י. משום דבקיטין לשמה או שכימי לקיימוי: לעבדים לא. דלאו מארץ ישראל היא: עפרה טמא. שגורו עליה. ואף על גב דסוריא ליה להאי תנא כיבש יחיד שמייה כיבש דקתני חייבת במעשר אפילו הכי גזר עליה: והמביא גט מסוריא. לארץ ישראל כמביא (ג) בחוזה לארץ דלא שכימי שירתא: והרואה ליכנס לה בטוהרה נכנס. מה שאין כן בארץ העמים. ולקנייה מפרש מאי היא:

ב"ש ששופע ויורד ממזרחי אמנון. פי' בקונטרס מטורי אמנון ולפנים דהיינו לגד דרום ארץ ישראל ולחוץ לגד כפון חוזה לארץ וקשה לרי' דא"י אמאי נקט רבי יהודה קפלוירא הוה ליה למימר רואין כאילו חוט מתוח מטורי אמנון עד אוקיינוס (ב) כיון דתנא קמא נמי לניין גבול כפוני של ארץ ישראל קאמי ונראה לרי' דטורי אמנון משמעט ויורד לגד מזרח ולגד מערב וחודו ישראל (ב) והנסין שצידם רואין כאילו חוט מתוח מטורי אמנון כלומר ממזרחי של הר עד נחל מצרים וקפלוירא לרבי יהודה אמי לניין נסין שבצפון א"י ונראה שהכחוש דחוקן לרבי' לפרש כן דכתיב וזה יהיה לכם גבול כפון מן הים הגדול תמאז לכם הר ההר (ב) ומתרגמין הר ההר טורי אמנון אלמא הכחוש כל לניין גבול כפוני ומינה יוכל להיות שיהיה תקוע צקן כפוני מערבית אבל משפע ויורד לגד מזרח: ר"ב יהודה אומר ב"ש שכנגד ארץ ישראל ב"ש. ג' שאל רבני פטר לר"מ דזמן הזה היה להתחייב לר' יהודה במעשר (א) שאלו דכתיב של ארץ ישראל ו' והשיב דלא קיימא לן כרבי יהודה אבל קשה וכו' ר' יהודה היה מוכר בגל ארץ ישראל שעד אוקיינוס שכולם היו צקיין לשמה או שעדים מרואין לקיימא שאין צריך לומר בפני נכתב לך י"ל דלא כבשו הכל עולי צב"ל אי נמי דפירש בקונטרס דכל שכנגד ארץ ישראל היינו כל הים שכנגד ארץ ישראל דלא איירי ביבשה שעד אוקיינוס אלא בנסין שבים הגדול דווקא דכתיב (יהושע ב) עד ים הגדול מצוא השמש יהיה גבולכם וכתיב (שמות כג) ושתי את גבולך מים סוף ועד ים פלשתים וממזרח עד הנהר פירוש ים סוף לגד דרום ים פלשתים לגד מערב מדבר למזרח הרי פרת לגד כפון ועוד י"ל שהיה יודע שהיו כולם צקיין לשמה לפי שהיה ידוע להם עד היכן ישראל עומדין ומשם ואילך לא היו ישראל עד סוף העולם כדאמרינן בסוף מנחות (דף קז:) מזור כלפי מערב ומקריטיגי כלפי מזרח אין מביירין לא ישראל ולא אביהם שבשמים: המוכר עבדו לסוריא כמביא בחו"ל ונראה דכתיב דאין צריך לומר דכתיב פשיטא להו דהוי בחוזה לארץ דכתיב דנסין ובעבד מיבעי ליה דלסין כן! הוה סברתא אפכא ממנה דכתיב ליה לר' חייא בר אבה"ל: בשלשה דרכים שוותה סוריא ב"ש. (א) נקט [שלשה] לשון זכר אע"ג דסוריא לשון נקבה משום דעבד וגט הוה לשון זכר: (ב) ב"ב"ש יחיד. פי' בקונ' שאל היו כל ישראל צימד כמו כביבשה יהושע וכבשה לאורך כולם אצל דוד לא כבש אלא לצורכו אצל כספרי מפרש טעם אחר בסוף פרשת ויהי עקב (י"א מד) דמשמע לפי שלא הייתה עדיין כל א"י כבושה (ב) כדאמר התם' סמוך לפלטורה שלך לא הורשת פירוש יבוס' שהיה סמוך לירושלים ואמה הולך וכובש ארס נהרים וארס כוזה (ג) אצל אחר שכל א"י כבושה וגו' שכל מה שהיו כובשים מחו"ל היה קדוש ואפילו יחיד (ד):

העושה לזרות. כלומר מפני שהיא מהלכת כל שעה: **דלא מפסיק אוירא.** בין ספינה לארץ אין שום אויר ומיאל כאלעא סמיכתא דמו: **רז נחמן בר יצחק אמר.** הך ממנייתא דהמניא גט אי בנהרות דא"י: **כוזי עמלמא לא פליגי.** דכארכך ישראל מינה ואע"ג דאין ספינה גוששת דטועמא דגט לא משום יניקה מן הקרקע הוא כמעשר וכשביעיית הילך לא שגא נהר ולא שגא יבשה: **וי פליגי בים הגדול.** שהוא תחום מערבו של ארץ ישראל ופליגי תנאי איכא למאן דאמר שפת הים הוא גבול וים גופיה לאו א"י הוא ואיכא למאן דאמר ים גופיה מארץ ישראל: **איזוהי ארץ.** מקצוע כפונית מערבית של ארץ ישראל הר ההר ובתרגום ירושלמי מתרגם הר ההר טורי אמנון וכתיב (במדבר לד) זה יהיה לכם גבול כפון מן הים הגדול תמאז לכם הר ההר ש"מ הר ההר תקוע וים ההר גבול כפוני לארץ ישראל הוא וסתם הרים משופעים הם ויש ששופעו רחב כמנהלך וים או יומים קאמר תנא מהיכן היא הארץ מרגל הים או מראשו: **כל ששופע ויורד מטורי אמנון ולפנים.** לגד ארץ ישראל דהיינו לגד דרום הוה ארץ ישראל דגובה ההר הוא הגבול: **מטורי אמנון ולחוץ.** לגד כפון חוזה לארץ: **והנסין שבים.** אי הים שצמערב רואין אותן כו': **נחל מצרים.** הוא תחום ארץ ישראל במקצוע מערבית דרומית וממוכר לים הגדול דכתיב בגבול נגב (שם) ונסב הגבול מעמון ונחלה מצרים והיו תולאיתיו הימה. נמשאת ארץ ישראל בין הר ההר לנחל מצרים זה ממערבית כפונית זה מדרומית מערבית והים במערב ויש מקום שהים נכנס לתוך ארץ ישראל מהלך ימים רבים בין הר ההר לנחל מצרים וצאותה כניסה יש נסין והן מתפשטין למערב לתוך הים חוץ מבין מקצועות תחומי ארץ ישראל שהן הר ההר ונחל מצרים הלךך רואין כאילו חוט מתוח מסוף הים

תורה אור השלם
 1. וגבול ים ויהיה לכם
 הים הגדול וגבול ים
 יהיה לכם גבול ים:
 במדבר ל ו

כקונה

